

Силабус курсу:

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	053 Психологія
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	2
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

к. психол. н., доц., Бугайова Наталія Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові
доцент кафедри психології та соціології

посада

bugajova@snu.edu.ua	+38-095-678-11-83	WhatsApp, Telegram за номером телефону	за розкладом консультації
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса	телефон	месенджер	консультації
-------------------	---------	-----------	--------------

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

опанування дисципліни спрямоване на поглиблення та розширення соціально-психологічних знань здобувачів вищої освіти щодо процесу соціалізації, психологічних закономірностей соціальної поведінки окремої особистості та різного роду груп, психологічних механізмів спілкування та взаємодії людей в соціумі, формування уявлень щодо психології соціальних явищ та процесів, а також вироблення навичок діагностичної, дослідницької та практичної роботи для застосування у майбутній професійної діяльності і повсякденному житті

Результати навчання:

1. Оперувати категоріально-понятійним апаратом соціальної психології.
2. Аналізувати вітчизняний та зарубіжний науковий досвід щодо розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
3. Розуміти природу поведінки, діяльності та вчинків.
4. Використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій в рамках соціально-психологічного дослідження.
5. Виділяти основні етапи соціалізації особистості; враховувати загальні, специфічні закономірності та індивідуальні особливості психічного розвитку, особливості регуляції поведінки та діяльності людини на різних вікових етапах.
6. Розрізняти види та сторони соціального спілкування, засоби та способи соціально-психологічного впливу в процесі спілкування; успішно будувати процеси комунікації.
7. Розуміти структуру та динамічні процеси малих груп.
8. Визначати психологічні особливості великих соціальних груп та масових явищ.
9. Аналізувати соціально-психологічну природу конфліктів; розробляти рекомендації щодо їх корекції та врегулювання.
10. Розрізняти соціально-психологічні феномени лідерства і керівництва.
11. Створювати та підтримувати сприятливий психологічний клімат в колективі.
12. Сприяти особистісному та професійному самовдосконаленню, навчанню та саморозвитку.
13. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
14. Дотримуватись етичних норм, враховувати авторське право та діяти відповідно норм академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у професійній діяльності.
15. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

Передумови до початку вивчення:

для вивчення дисципліни «Соціальна психологія» здобувач вищої освіти попередньо повинен набути програмні результати

навчання, пов'язані з обізнаністю із предметною галуззю дисципліни «Загальна психологія»

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.
3. Здатність здійснювати пошук, оброблення, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, а також генерувати нові ідеї для вирішення теоретичних та практичних професійних завдань.
4. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом соціальної психології
5. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
6. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
7. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій в рамках соціально-психологічного дослідження.
8. Здатність до ефективного сприйняття процесу соціалізації.
9. Здатність до соціальної адаптації, вміння досягати взаємопорозуміння та доброзичливого ставлення у взаємодії.
10. Здатність розрізняти види та сторони соціального спілкування, засоби та способи соціально-психологічного впливу в процесі спілкування; успішно будувати процеси комунікації.
11. Здатність працювати в команді – уміння створювати гарні робочі відносини та ефективно взаємодіяти з колегами, підлеглими та партнерами з метою досягнення розуміння і підтримки на шляху реалізації визначених цілей, розробки та прийняття спільного рішення.
12. Здатність розуміти структуру та динамічні процеси малих груп.
13. Здатність визначати психологічні особливості великих соціальних груп та масових явищ.
14. Здатність впливати на процес конфлікту, забезпечуючи його переведення в раціональне русло діяльності людей, уміння аналізувати скарги, врегульовувати суперечки під час вирішення конфліктів, усвідомлено реагувати на конфліктну поведінку співрозмовника з метою досягнення бажаних результатів, обмежувати загострення суперечностей рамками конструктивного втручання у конфліктний процес.
15. Здатність створювати та підтримувати сприятливий психологічний клімат в колективі.
16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
17. Здатність до ефективного обміну інформацією та думками з метою досягнення розуміння та підтримки на шляху реалізації особистісних цілей, цілей організації, та прийняття спільного рішення.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Місце і роль соціальної психології в системі наукового знання	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Соціальна психологія як наукова дисципліна. Сутність, структура, функції, категорії соціальної психології та взаємозв'язки з іншими галузями знання. Об'єкт, предмет, завдання та методи соціальної психології. Формування і розвиток соціально-психологічних знань. Етапи розвитку соціальної психології. Провідні психологічні школи в рамках соціальної психології. Сучасні напрямки розвитку соціальної психології.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Проблема особистості в соціальній психології	денна 6/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Особистість з погляду соціальної психології. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості. Сутність та зміст процесу соціалізації. Біологічний та культурний чинники соціалізації. Самосвідомість особистості. Етапи розвитку особистості та стадії соціалізації (З. Фрейд, Е. Еріксон, Ж. Піаже, Ч. Кулі, Дж. Мід, Р. Гоулд тощо). Феральні люди. Інститути та механізми соціалізації. Соціальна установка. Статусно-рольові характеристики особистості. Соціальна роль, характеристика, види. Соціальний статус особистості. Поняття соціальної віктимології. Основні фактори віктимізації.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Соціально-психологічна характеристика процесу спілкування і взаємодії людей	денна 8/0/2 заочна 1/0/0,5	Проблема спілкування в соціальній психології. Види, рівні, функції спілкування. Комунікативна сторона спілкування. Вербальна та невербальна комунікація. Мовлення як засіб комунікації. Психологічні бар'єри спілкування. Спілкування як взаємодія. Трансактний аналіз Е. Берна. Типи трансакцій. Форми поведінки особистості в міжособистісній взаємодії. Перцептивна сторона спілкування. Механізми соціальної перцепції: емпатія, ідентифікація, атракція, каузальна атрибуція. Ефекти міжособистісного сприйняття: ефект краю, Барнума, бумерангу, першого враження, ореола, новизни, первинності, стереотипізації. Психологічні способи	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/П З)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			впливу в процесі спілкування: маніпуляція, переконання, вселяння.	
4.	Соціальна психологія груп	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Проблема групи в соціальній психології. Поняття й основні характеристики соціальних груп. Основні якості групи. Типологія соціальних груп. Психологічні характеристики великих соціальних груп. Взаємовідношення особистості та групи. Соціальний контроль, форми соціального контролю. Соціальні норми та санкції. Структура та властивості психології нації. Психологія соціальних класів. Психологічна характеристика і види натовпу. Особливості поведінки особистості в натовпі. Психологія чуток. Психологічні особливості поведінки особистості в умовах паніки. Психологічні особливості етнічних груп.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Мала група у контексті соціальної психології	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Визначення та головні ознаки малої групи. Основні підходи та напрями вивчення малої групи. Критерії вивчення малої групи. Утворення та розвиток малої групи. Види малих груп: лабораторні, організовані, спонтанні, референтні, відчинені тощо. Структурні характеристики малої групи. Позиції соціальної влади. Соціально-психологічні аспекти розвитку групи.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Динамічні процеси в малій групі	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Поняття про групову динаміку, її процеси та механізми. Психологічний зміст спільної діяльності. Групові процеси як засоби регуляції індивідуальної поведінки. Нормативна поведінка у групі. Конформізм та конформна поведінка. Групова згуртованість та міжособистісна сумісність. Згуртованість як міжособистісна атракція. Згуртованість як результат мотивації групового членства. Згуртованість як ціннісно-орієнтаційна єдність. Поняття, рівні та критерії міжособистісної сумісності. Рівні сумісності. Групова сумісність. Психологічний клімат колективу. Лідерство та керівництво в малих групах. Теорії походження та стилі лідерства (за К. Левіним, А. Адлером). Стили керівництва. Відмінності між	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			функціями лідера і керівника. Групова згуртованість. Теорії групового тиску. Прийняття групового рішення. Етапи прийняття групового рішення.	
7.	Конфлікти в соціальній психології	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Поняття конфлікту. Види конфліктів: внутрішньоособистісний, міжособистісний, між особистістю та групою, міжгруповий. Позитивні та негативні функції конфлікту. Етапи виникнення та протікання конфліктів. Особливості поведінки особистості в конфлікті. Способи розв'язання міжособистісних конфліктів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література:

1. Авраменко О. О. Ділове спілкування : навч. посіб. / О. О. Авраменко, Л. В. Яковенко, В. Я. Шийка. – Івано-Франківськ : «ЛілеяНВ», 2015. – 160 с.
2. Ануфрієва Н. М, Єрмакова Н. О., Зелінська Т. М. Соціальна психологія / Ануфрієва Н. М, Єрмакова Н. О., Зелінська Т. М. – К. : Каравела, 2016. – 296 с.
3. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади / В. Васютинський. – К., 2005. – 492 с.
4. Вікова і педагогічна психологія : підручник. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., - 2-е вид., допов. – К. : Каравела, 2009. – 400 с.
5. Власова О. І., Никоненко Ю. В. Соціальна психологія організацій та управління. Підручник / О. І. Власова, Ю. В. Никоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 398 с.
6. Головаха Є. Психологія людського взаєморозуміння / Є. Головаха. – К. : Україна - Інститут соціології НАН України, 2002.
7. Даценко О. А. Основи соціальної психології : навчально-методичний посібник / О. А. Даценко. - Кривий Ріг, 2018. – 143 с.
8. Денисюк С. Г. Комунікологія : навч. посіб. / С. Г. Денисюк. – Вінниця : ВНТУ, 2015. – 102 с.
9. Джонсон Девід В. Соціальна психологія : тренінг міжособистісного спілкування / пер. з англ. В. Хомик. – К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2003. - 288с.
10. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Навчальний посібник / М. М. Заброцький. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. - 112 с.
11. Калаур С., Фалинська З. Соціальна конфліктологія / С. Калаур, З. Фалинська. – К. : Астон, 2010. – 360 с.
12. Коваленко А. Б., Корнев М. Н. Соціальна психологія : підручник / А. Б. Коваленко, М. Н. Корнев. – К. : Вид-во „Геопринт”, 2006. – 400 с.
13. Ковалінська І. В. Невербальна комунікація : навч. посіб. / І. В. Ковалінська. – К. : Вид-во «Освіта України», 2014. – 289 с.
14. Козлова О. А. Соціальна психологія особистості та спілкування : практикум для студентів спеціальності «Соціологія» / О. А. Козлова. – Харків : НТУ «ХП», 2017. – 172 с.
15. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. / Ю. В. Косенко. – Суми : СумДУ, 2011. – 282 с.

16. Лебон Г. Психологія мас / Гюстав Лебон; пер. Я. Мишанич. – К. : Андронум, 2021. – 138 с.
17. Лебон Г. Психологія народів / Гюстав Лебон; пер. Н. Іванова. – К. : Андронум, 2021. – 110 с.
18. Лубкович І. Соціальна психологія масової комунікації : підручник / І. Лубкович. – Львів : ПАІС, 2013. – 252 с.
19. Максименко С. Д. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості / С. Д. Максименко. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
20. Мейжис І. А. Соціальна психологія общественного розвитку [Текст] : учеб. пособие / І. А. Мейжис, Л. Г. Почебут. – К. : Миллениум, 2007. – Ч. 1. – 310 с.
21. Москаленко В. В. Соціалізація личности : Филос. аспект / В. В. Москаленко. – К. : Вища школа, 1986. – 200 с.
22. Москаленко В. В. Соціальна психологія / В. В. Москаленко. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 688 с.
23. Москалець В. П. Психологія особистості [текст] навчальний посібник / В. П. Москалець. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 262 с.
24. Орбан - Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : підручник : у 2 кн. / Л. Е. Орбан-Лембрик ; гол. ред. В. М. Куценко. – К. : Либідь, 2004. – 576 с.
25. Орбан-Лембрик Л. Е. До питання про предмет, структуру та основні категорії соціальної психології // Актуальні проблеми психології / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Логос, 2002. – Т.1. – Ч.5. – С. 110-115.
26. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Вид-во 21, 2010. - Книга 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування. – 464 с.
27. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Вид-во 21, 2010. - Книга 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – 464 с.
28. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностаї, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. – К. : Талком, 2018. – 580 с.
29. Охременко О. Р. Соціальна психологія. Навчальний посібник / О. Р. Охременко. – К. : Персонал, 2012. – 312 с.
30. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження [Текст] : курс лекцій для студ. ВНЗ / Н. В. Паніна. – К. : Наукова думка, 1996. – 233 с.
31. Подшивалкіна В., Дементьева К. Соціально-психологічний практикум / В. Подшивалкіна, К. Дементьева. – К. : КНТ, 2019. – 30 с.
32. Поліщук В. М. Соціальна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення) [Текст] : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В. М. Поліщук. – Суми : Університетська книга, 2006. – 217с.
33. Попович І. С. Психологія соціальних очікувань особистості [Текст] : монографія / І. С. Попович. – Херсон : ПАТ «ХМД», 2017. – 504 с.
34. Попович І. С. Психологія соціальних очікувань особистості : методологія, теорія і практика / І. С. Попович. – К. : 2019. – 158 с.
35. Попович І. С. Соціально-психологічні очікування в людських взаєминах [Текст] / І. С. Попович. – Херсон : ХМД, 2009. – 240 с.
36. Прищак М. Д. Ділове спілкування : навч. посіб. / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська, О. М. Слободянюк. – Вінниця : ВНТУ, 2015. – 128 с.
37. Савчин М. В. Вікова психологія : Підручник / М. В. Савчин. – К. : Академвидав, 2006. - 360 с.
38. Скібська Л. І. Конфліктологія : навчальний посібник / Л. І. Скібська. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 384 с.
39. Слюсаревський М. М., Хазратова Н. В. Соціальна психологія / М. М. Слюсаревський, Н. В. Хазратова. – Львів : Львівська політехніка, 2019. – 352 с.

40. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев. - К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. - 254 с.
41. Соціальна психологія : практикум. Навчальний посібник для ВНЗ / Волошина В. В., Ставицька С. О. – К. : Каравела, 2019. – 320 с.
42. Соціальна психологія в Україні : довідник / за ред. М. М. Слюсаревського ; упоряд. І. І. Ревера, С. Є. Фіськович ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – Вид. друге, перероб. і допов. – К. : Талком, 2019. – 324 с.
43. Соціальна психологія : Хрестоматія / за ред. С. О. Ставицької, Д. Д. Отич. – К. : Каравела, 2018. – 330 с.
44. Соціально-психологічні технології розвитку особистості [Текст] : монографія / О. Є. Блинова, С. І. Бабатіна, Т. М. Білик та ін. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2014. – 200 с.
45. Татенко В. Соціальна психологія впливу [Текст] : монографія / В. Татенко. – К. : Міленіум, 2008. – 216 с.
46. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування : навчальний посібник / І. О. Трухін. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 336 с.
47. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. - 224 с.
48. Фройд З. Психологія спільнот і аналіз людського «Я» / Зигмунд Фройд; пер. Я. Мишанич. – К. : Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2021.
49. Холод О. М. Соціальні комунікації : соціо- і психолінгвістичний аналіз : навч. посіб. / О. М. Холод. – К., 2010. – 391 с.
50. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навч. пос. / І. М. Цимбалюк. - 2-ге вид., випр. та доп. – К. : ВД «Професіонал», 2007. - 464 с.
51. Швачко О. В. Соціальна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. В. Швачко. – К. : Вища шк., 2002. – 111 с.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни "Соціальна психологія" (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл. : Н. М. Бугайова, 2022.
2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Соціальна психологія" (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл. : Н. М. Бугайова, 2022.
3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Соціальна психологія" (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл. : Н. М. Бугайова, 2022.

Оцінювання курсу

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,72 балів за 1 ЛК)

Практичні заняття	28 (7 практичних по 4 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Неформальна /

інформальна освіта

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач вищої освіти має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Особистісна думка має бути викладена при поєднанні прояву вищої культури розуміння матеріалу та свідомості особистості з повним дотриманням авторського права.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

1. Здобувачі вищої освіти користуються у суспільстві всіма правами самостійних, дорослих людей, а тому мають виконувати всі правила внутрішнього розпорядку, що існують

у Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля.

2. Основний вид діяльності здобувачів вищої освіти - навчання. Студентство в аудиторії є транслятором загальних норм культури поведінки: інтелігентність, точність, дисциплінованість, акуратність, відповідальність, тощо.

3. Здобувачі вищої освіти обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

4. Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.